

{ Nu in Humo }

© Geert Van de Velde

Dinsdag 20 november 2018 - 06:00, door (tp)

73

De Vlaming maakt zich grote zorgen over het leefmilieu en de opwarming van het klimaat, blijkt uit Humo's Grote Ecologie-enquête. Een meerderheid denkt zelfs dat we op een klimatologische catastrofe afstevensen. Dat denkt ook het panel specialisten dat zich over de enquête heeft gebogen: 'We staan op een tweeksprong: we hebben de keuze tussen een vervelend klimaat en de apocalyps.'

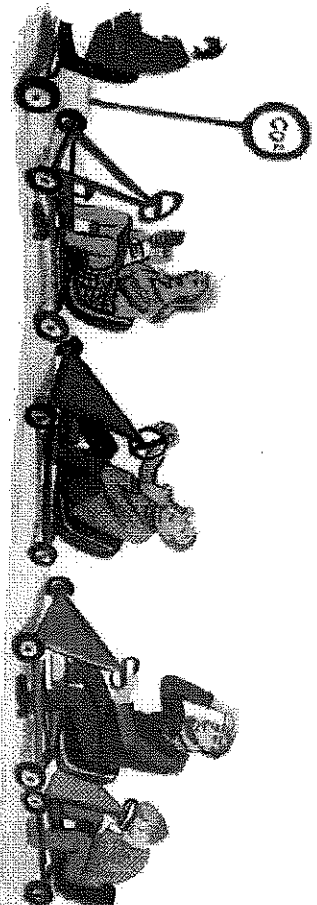
Lees ook: Dit zijn de uitslagen van 'Humo's Grote Ecologie-Enquête' »

De Vlaming buist voor ecologische kennis. Scoort u beter? Doe de test »

HUMO 80 procent van de Vlamingen maakt zich zorgen: heeft dat hoge cijfer jullie verbaasd?

JAN COOLS (Instituut voor Milieu en Duurzame Ontwikkeling van de UA) «Natuurlijk niet. Ik hoor dagelijks dat mensen zich zorgen maken, en dat ze er iets aan willen doen, maar niet weten hoe.»

SERGE DE GHELDERE (voorzitter Klimaatzaak en oprichter Futureproofed) «Kijk naar de uitslag van de verkiezingen: alles wat met het leefmilieu te maken heeft, heeft een rol gespeeld.»

HUMO Hoe komt dat?

DE GHELDERE «De mensen staan vaak in de file en zien de uitstoot van de auto voor hen.

We horen voortdurend berichten over het klimaat, en die zijn nooit positief. Je moet al in een grot leven om niet te beseffen dat er een probleem is.»

VERA DUA (voorzitter Bond Beter Leefmilieu en gastdocent UGent) «Ik vind het opmerkelijk dat de Vlaming meer bezorgd is over het klimaat dan over economie en migratie. Dat is een belangrijk signaal voor de Wetstraat.»

COOLS «Ook interessant: 82 procent is bezorgd over luchtvervuiling, en 81 procent over de klimaatopwarming. Vroeger legden mensen dat verband niet.»

DE GHELDERE «Als we over het klimaat spreken, gaat het vaak over 2040 of 2050. Dat is abstract. Maar de luchtvervuiling voel je als je inademt, en iedereen kent wel iemand die aan een hart- of vaatziekte lijdt.»

DUA «Ze treft vaak ook kinderen en kleinkinderen, de zwakke plek van veel mensen.»

DE GHELDERE «Het probleem is dat de gevolgen van de klimaatopwarming veel minder zichtbaar zijn en zich pas later voordoen. De bosbranden in Californië en de droogte van afgelopen zomer zijn te wijten aan de CO2-uitstoot in de jaren 80. Klimatoloog **Jean-Pascal van Ypersele** heeft het onlangs nog eens benadrukt: er zit dertig tot veertig jaar tussen de uitstoot van één ton koolstofdioxide en de uitwerking van de effecten. Sinds het einde van de jaren 80 hebben we nog veel méér in de atmosfeer gepompt: onze kinderen en kleinkinderen zullen de volle laag krijgen.»

COOLS «Eilandstaten als Tuvalu en Vanuatu zullen over tien jaar verdwenen zijn, dat staat vast. En wetenschappers hebben op satellietbeelden gezien dat een eiland in de buurt van Hawaï helemaal is weggespoeld door een tropische storm.»

DE GHELDERE «In de buurt van Japan is er ook een eiland verdwenen. Maar het is een misvatting dat alleen die eilandstaten gevaar lopen: de helft van alle grote wereldsteden ligt aan de kust. Volgens **James Hansen**, de peetvader van de klimaatproblematiek, zal de zeespiegel met 6 of 7 meter stijgen als we de uitstoot vandaag stabiliseren. Dat betekent dat de helft van alle grote steden zal verdwijnen. New York, Barcelona, Tokio: wég. Door de stijgende zeespiegel en verwoestijning zullen miljoenen mensen op de vlucht slaan.»

DUA «Iedereen wordt getroffen, maar sommige landen zijn kwetsbaarder, omdat ze in de vuurlinie liggen en niet de middelen hebben om zich te beschermen. Wij gaan er nog altijd van uit dat we het tij kunnen keren met technische hulpmiddelen.»

COOLS «Het is nog de vraag of die voldoende efficiënt zullen zijn. Duur zijn ze in elk geval, en soms ronduit gevaarlijk: sommige wetenschappers willen zwavelgas in de atmosfeer spuiten en zo een gordijn over de aarde leggen, wat een verkoelend effect zou hebben. Ik

geloof meer in de opslag van koolstofdioxide in de bodem. Collega's van mij verkrijgen de bodem met silicaat en organische stoffen, zodat die beter koolstof kan absorberen. Maar dat zijn druppels op een hete plaat. De opwarming van het klimaat is niet meer te stoppen en we zullen ons moeten aanpassen.»

HUMO Hoe?

COOLS «Door onze steden groener te maken. Daar is het veel warmer dan elders doordat het asfalt alle hitte absorbeert, dat noemen we het hitte-eilandeffect. Door parken en waterpartijen aan te leggen verzacht je dat effect.»

HUMO Moeten we ons neerleggen bij de opwarming en ervoor zorgen dat we voorbereid zijn?

COOLS «Niets doen is geen optie, maar de overheid is te voorzichtig. De nek uitsteken en meer doen dan andere landen wil ze niet. Heel wat mensen wachten er niet meer op: burgers ondernemen zelf actie en kopen samen energie, zoeken alternatieven voor aardgas, willen mee beslissen waar nieuwe parkjes komen. Maar ik vrees dat we over vijf of tien jaar de kritische grens van 1,5 graad zullen overschrijden.»

HUMO U hebt het over de stijging van de gemiddelde temperatuur. Als die 1,5 graad stijgt, komen bepaalde landen in de problemen. Bij 2 graden is het hek van de dam.

DE GHELDERE «We staan op een tweesprong: we hebben de keuze tussen een vervelend klimaat en een complete catastrofe. Als we de grens van 2 graden overschrijden, smelt de toendra en komen gigantische hoeveelheden methaan in de atmosfeer. Ook uit de bodem van de oceaan komen dan broeikasgassen vrij. Zo zijn er een tiental vicieuze cirkels, die in het ergste geval elkaar versterken. Dan wordt het leven op aarde onmogelijk, behalve aan de polen. Toen de kranten dat onlangs schreven, kwam mijn dochter ongerrust naar mij: 'Is dat waar?' Ik had geen argumenten om het tegen te spreken.

»We kunnen nog van koers veranderen als we dat willen. **Johan Rockström** en een groep Europese klimaatwetenschappers stellen voor dat de uitstoot van koolstofdioxide elk decennium moet halveren en de hoeveelheid opgewekte groene energie elke vijf jaar moet verdubbelen. Maar we moeten ons haasten als we tegen 2050 vijf gigaton koolstofdioxide per jaar uit de atmosfeer willen halen door massale herbebossing en verbeterde landbouw.»

'De ontbossing stoppen is de beste en de goedkoopste maatregel tegen de opwarming van het klimaat'

VERA DUA

HUMO 78 procent van de Vlamingen gelooft dat het klimaat opwarmt, 18 procent zegt uitdrukkelijk van niet.

DE GHELDERE «Ik vind dat nog altijd veel, maar misschien leef ik in een bubbel. In de VS gelooft 64 procent dat de mens verantwoordelijk is. De BBC heeft net haar redactionele richtlijnen aangepast. Tot nu toe was woord en wederwoord de regel voor elk debat. Maar voor het klimaat werd dat belachelijk.»

HUMO De bekendste klimaatscepticus is president Donald Trump. Hij noemde de opwarming in 2015 nepnieuws. Intussen is hij bijgedraaid, maar een rapport van zijn eigen milieuagentschap ligt ongelezen op zijn bureau. Hij denkt dat het probleem zichzelf zal oplossen. Bij ons denkt slechts 45 procent van de mensen dat het nog in orde komt.

COOLS «Trump wil het Environmental Protection Agency zelfs ontmantelen: hij vindt het een verspilling van geld.»

DE GHELDERE «Dat is erg dom, want investeren in de groene economie zou zijn agenda dienen. Hij heeft tijdens zijn campagne beloftes gedaan aan werkloze mijnwerkers uit de

Midwest. Die mensen zou hij kunnen omscholen zodat ze zonnepanelen of isolatie kunnen installeren. Nu al zijn er in de VS twee keer zoveel mensen tewerkgesteld in de sector van de zonne-energie dan in die van de fossiele brandstoffen. Als Texas een land zou zijn, zou het op de zesde plaats staan wat betreft windenergie.

»Als we werk maken van de energiewende – investeren, een koolstoflaks en een wettelijk kader invoeren – zou de wereldeconomie in tien jaar tijd met 26.000 miljard dollar groeien. Om een idee te geven: het bnp van alle landen samen bedraagt nu 80.000 miljard dollar. Ecologie staat groei niet in de weg: de economie kan een derde groter worden.»

HUMO Dat 82 procent van de mensen zich zorgen maakt over de luchtkwaliteit, vind ik logisch: Curieuzeneuzen zit vers in het geheugen.

COOLS «Een geweldig initiatief. Het was een project van ons (*lacht*). Een veel groter succes dan we hadden verwacht: toen we met de Vlaamse Milieumaatschappij overlegden over het aantal buisjes, hebben we besloten twintigduizend stuks te bestellen. Maar er waren vijftigduizend kandidaten!»

HUMO Hebben jullie opgezocht hoe het in jullie buurt gesteld is?

COOLS «Ik woon in een oranje zone, aan het station Gent-Sint-Pieters.»

DUA «Bij mij was het slecht. Ik woon in Gent in het Klein Begijnhof aan de Lange Violettestraat: dat is een canyon waar de vervuiling blijft hangen.»

DE GHELDERE «Bij mij in Overijse was het goed.»

COOLS «Je mag niet vergeten dat de wettelijke gezondheidsnormen en de resultaten van Curieuzeneuzen gemiddelden zijn. Er zijn grote verschillen van straat tot straat. En omdat er ook op zondag en 's nachts gemeten is, mogen we aannemen dat de piekwaarden veel hoger liggen.»

HUMO Zeven op de tien Vlamingen vrezen waterschaarste. Niet verwonderlijk na de voorbije zomer.

DUA «Het effect op onze natuur zullen we pas op termijn zien. Ik heb mensen gesproken die bossen onderzoeken, en ze zijn droef gestemd. Veel bomen zijn verzwakt door de droogte. Allerlei organismen waar ze normaal tegen bestand zijn, zullen de bovenhand halen, met sterfte tot gevolg.»

DE GHELDERE «En dan zijn er de exoten, die door de opwarming nu ook bij ons gedijen. Ik heb drie prachtige, metershoge sparren in mijn tuin: ze zijn op sterven na dood, ze worden opgegeten door een boomkever die hier vroeger niet voorkwam. 'Een plaag,' zei de boomchirurg.

»Ik sprak daarstraks over die vicieuze cirkels die kunnen leiden tot een algemene catastrofe. De ontbossing is er één van. Als in het Amazonegebied duizenden hectare bos verdwijnen, verdwijnt ook een koolstofput die CO2 uit de lucht vangt.»

HUMO Ik zag onlangs kaarten van de Europese bossen: het oude continent is groener dan honderd jaar geleden.

COOLS «In Europa breidt het bosareaal uit, dat is juist.»

DUA «Vooral in Oost-Europa en Rusland. Maar in Latijns-Amerika en Zuid-Oost-Azië worden elk jaar 13 miljoen hectare bos gekapt. De ontbossing stoppen is de beste en goedkoopste maatregel tegen de klimaatopwarming.»

DE GHELDERE (tegen Dua) «Eigenlijk zijn de oplossingen van uw generatie, de bomenknuffelaars, actueler dan ooit: plant een boom en geef hem een knuffel.»

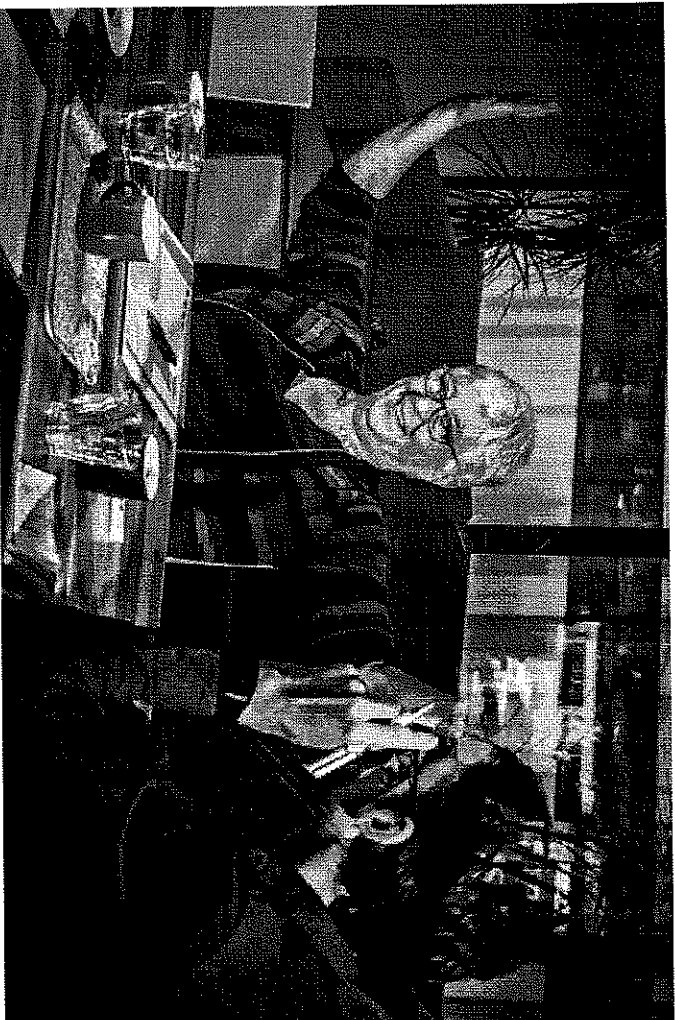
DUA (*lacht*)

HUMO Helpt het als ik als kleine man een boom plant?

COOLS «O, ja. Niet aan twijfelen.»

HUMO Maakt het uit welke boom?

COOLS «Daar is nog veel discussie over, maar in het algemeen gaat de voorkeur uit naar inheemse loofbomen. Dat is ook goed voor de biodiversiteit. Daken en muren met mos bekleden helpt ook, net als graslanden aanleggen.»

'Kleding is vijf keer vervuilerder dan alle vliegtuigen samen, omdat de consumptie de laatste vijftien jaar verdubbeld is'

Duurdere festivals

HUMO Als we de Vlaming vragen wie schuld treft, wijst slechts 10 procent naar zichzelf.

COOLS «Dat is weinig, maar ik begrijp dat mensen zich machteloos voelen.»

DE GHELDERE «Ik vind het raar, want je kunt zelf elke dag positieve keuzes maken.»

DUA «Ja, maar ik snap dat veel mensen geen zin hebben om zelf altijd de eerste stap te zetten. Wat voor zin heeft het om je auto te verkopen als de burens er twee hebben? Ik vind het belangrijk en terecht dat de mensen naar de overheid wijzen. Zij gooit de handdoek in de ring en dat maakt mensen ongerust. We moeten een kader creëren, wetten stemmen, goed gedrag fiscaal stimuleren en slecht gedrag bestraffen. Maar nu kijkt de overheid de andere kant uit. Gelukkig zetten veel burgers zelf stappen, met coöperatieven, groepsaankopen, stadslandbouw en *repair cafés*.»

HUMO Afval sorteren en recyclen is een mooi voorbeeld van hoe de overheid de weg kan tonen.

COOLS «Onlangs is iemand van de Braziliaanse overheid bij ons komen kijken: 'Hoe doen jullie dat?'»

DE GHELDERE «Die euforie over recyclage stoort mij. Ik zeg niet dat de plastic soep geen probleem is, maar die discussie volgt te vaak de waan van de dag. Nu gaat het al maanden over plastic rietjes: zeer mediageniek, maar het leidt de aandacht af van probleem nummer één: het klimaat. Als je dat probleem oplost, los je ook andere problemen op. Er zullen geen rietjes meer zijn, want plastic wordt van aardolie gemaakt.»

HUMO De Vlaming is voorstander van het principe dat de vervuiler betaalt. 89 procent vindt dat vervuilende bedrijven zwaarder belast moeten worden.

COOLS «Eigenlijk heeft de industrie al veel gedaan, op een paar hardleerse bedrijven na.»

DUA «De bedrijven die emissierechten verhandelen, hebben hun uitstoot de voorbije twaalf jaar met 26 procent verminderd, maar sectoren zoals de staalindustrie zitten nog steeds met een structureel probleem. ArcelorMittal in Gent is goed voor 25 procent van de CO2-uitstoot in Vlaanderen. Maar veel bedrijfsleiders denken meer dan politici op de lange termijn, zij begrijpen wel dat het fout gaat.»

DE GHELDERE «Eigenlijk is er maar één oplossing voor al onze milieuproblemen: een koolstoftaks. Je plakt een prijs op een kubieke meter gas, een ton steenkool en een vat olie. Bij elke stap in het productieproces zal die taks als een soot btw doorgetrekend worden en zo doorsijpelen in de hele economie, tot bij de consument. Als jij een rugzak koopt die in China is gemaakt en waarvoor veel energie nodig was, zal die vanzelf duurder zijn dan een rugzak die energie-efficiënt bij ons is gemaakt. Tickets voor vervuilende festivals zullen vanzelf duurder worden dan die van ecologische festivals.»

DUA «Met het vliegtuig reizen wordt duurder, elektrische auto's worden goedkoper.»

HUMO Voor 18 procent van de kiezers waren klimaat en milieu doorslaggevend bij de lokale verkiezingen van 14 oktober.

DE GHELDERE «Ik dacht dat het meer zou zijn. We hebben een aantal medewerkers uit Brussel, waar een politieke aardverschuiving heeft plaatsgevonden. Die kwamen verbluft op kantoor aan.»

HUMO Groen behaalde in Vlaanderen 13,2 procent van de stemmen. Dat toont dat de partij niet meer de enige eigenaar is van groene thema's.

DUA «Wij zullen de komende maanden met de milieubeweging bij alle partijen aankloppen. Ik zal u eens verbazen: op het vlak van natuurbehoud en landbouw is de N-VA een grotere bondgenoot dan andere partijen. Op vlak van klimaat en energie niet: als er economie bij komt kijken, krabbelen ze terug.»

HUMO In Brusselse gemeenten zoals Ukkel en Vorst gaan liberalen en groenen samen in zee. ooit zou dat eigenaardig geweest zijn.

DE GHELDERE «Dat is het niet. Kijk naar Bart Somers en Kristof Calvo in Mechelen. In elke ideologie vind je wel ecologische thema's, maar blauw en groen is een geweldige combinatie. De groenen luiden al decennia de alarmklok, het is de reden van hun bestaan, en voor de blauwen is het interessant omdat de volgende industriële revolutie groen is. We moeten af van de idee dat duurzaamheid een hindernis is, het is een economische kans.

»Ik zie overigens dat veel Vlamingen vinden dat China een grotere inspanning moet leveren om te investeren in duurzame energie. Maar dat doet het nu al: 30 procent van alle Chinese bussen rijdt elektrisch, en elk jaar komen er 100.000 bij, tegenover 2.500 in Europa. Chinese steden zeggen van de ene dag op de andere: alle bromfietsen op fossiele brandstof buiten.»

DUA «Er gebeurt daar veel op een planmatige manier, dat is het voordeel van despotisme (*facht!*).»

DE GHELDERE «Ik wil het niet verheerlijken, maar ze investeren drie keer zoveel in hernieuwbare energie als de nummer twee, Amerika: 150 miljard dollar, alleen al vorig jaar. Mensen beseffen niet dat precies die regio's zwaar inzetten en dat wij de boot missen. We kiezen nog altijd voor de file en dure, vuile energie. De omslag blijft uit. Nochtans is het geld er en we kunnen er alleen maar beter van worden. Waar wachten we op?»

HUMO Zegt u het eens?

COOLS «Ik merk dat de overheidsfinanciering hapert. Er is te veel concurrentie tussen departementen die allemaal uit zijn op hetzelfde geld. Er is ook koudwatervrees: investeerders willen hun risico altijd beperken.»

HUMO 47 procent van de respondenten in onze enquête zegt thuis nu al 100 procent groene stroom te gebruiken.

DE GHELDERE «Ik heb de cijfers van de regulator opgezocht: we zitten aan 37 procent. Er zit schot in de zaak, maar we moeten naar 100 procent. Als we die stroom importeren, moet dat lukken.»

HUMO Zonder kernenergie?

DUA «Geen enkele van de grote producenten gelooft nog in kernenergie.»

DE GHELDERE «Die is te duur, te traag en te gevaarlijk.

»Maar qua duurzame energie zijn we er nog lang niet. In Denemarken is het sinds 2013 verboden om een nieuwbouwhuis of een grote verbouwing nog met fossiele brandstoffen te verwarmen. Bij ons staat het land op zijn kop als we overwegen om in 2022 stookolie te verbieden. Het is te laat om vriendelijk te vragen: 'Wilt u alstublieft groene stroom kopen en uw huis isoleren?' Het is tijd dat we het voor hen doen. Als de stad of het gewest een weg heraanlegt, komen ze niet eerst vragen: 'Stoort het?' Ze maken budgetten vrij en gooien de weg open, en daarna is het fietspad veiliger en het internet sneller. Dát hebben we nodig om de overgang naar de groene economie te versnellen.»

DUA «In Nederland pakken ze zo hele wijken aan: in enkele dagen tijd wordt je huis volledig geïsoleerd. Dat gaat makkelijk omdat de wijken er veel homogener zijn dan bij ons.»

HUMO Nog een bezwarend element: Belgen wonen te groot, wat nefaste gevolgen heeft voor onze ecologische voetafdruk. Volgens onze enquête wil maar een kwart van de Vlamingen daar iets aan doen.

DE GHELDERE «En toch denk ik dat we klaar zijn voor de ideeën van Vlaams Bouwmeester Leo Van Broeck: dichtert bij elkaar, maar wel met veel groen en met respect voor ieders eigenheid.»

DUA «Met de Bond Beter Leefmilieu begeleiden wij een aantal cohousingprojecten: mensen kopen dan een module in een complex dat gebouwd wordt volgens de regels van de passiefbouw.»

HUMO Zoals Brutopia in Brussel.

DE GHELDERE «Dat is een mooi voorbeeld. Die mensen hebben redelijk goedkoop kunnen bouwen, omdat ze veel zelf hebben gedaan. Ik zat zelf in een jury voor een nieuwe wijk die ze helemaal volgens die principes willen optrekken. Die nieuwe vormen van samenleven werken, mensen vragen ernaar. Het is ook meer dan ecologie: het is een sociaal project.»

'De bosbranden in Californië en de droogte van de afgelopen zomer zijn te wijten aan de CO2-uitstoot in de jaren 80'

SERGE DE GHELDERE

Hond of kat

HUMO We hebben bij de deelnemers aan onze enquête naar hun ecologische kennis gepeld met quizvraagjes. Ze scoorden niet

goed. Een vraag luidde: wat is verkiesbaar qua milieu-effect, diepvriesgroenten of verse groenten?

DE GHELDERE «Dat hangt af vanwaar ze komen, wanneer en met welk transportmiddel.»

COOLS «Uit uw enquête blijkt dat mensen het ingewikkeld vinden, en ze hebben gelijk. Soms is het zelfs voor wetenschappers onduidelijk.»

DE GHELDERE «De koolstoflaks zou dat probleem vanzelf oplossen. Appels uit Nieuw-Zeeland zullen dan niet meer in de rekken liggen in oktober, omdat ze veel duurder zouden zijn dan inheemse appels die kort daarvoor geplukt zijn. De slechte dingen worden onbetaalbaar en gaan eruit.»

DUA «Een aantal grote lijnen zijn toch duidelijk. De ecologische afdruk van een vegetarische maaltijd is 40 procent kleiner dan die van een vleesmaaltijd.»

HUMO Eten jullie nog vlees?

DE GHELDERE «Weinig, maar nog altijd te veel. Toen ik in Chicago woonde, at ik volledig vegetarisch. Hier heb ik een gezin en is dat verwaterd. Ik denk dat ik één op de twee dagen vlees eet.»

DUA «Mijn man is vegetariër, wij eten amper vlees. Maar ik lust het graag. We eten het één keer per week, en altijd bio.»

DE GHELDERE «Mijn schoonbroer is landbouwer: we kopen ons vlees rechtstreeks van de weide.»

COOLS «Ik denk dat ik ook de helft van de tijd vlees eet, ook voor de kinderen. Maar gisteren heb ik vegetarische balletjes gemaakt en ze hebben het verschil niet gemerkt.»

HUMO Die gaan makkelijk binnen: ze zitten tjokvol vet, zout en suiker.

DUA «Als je op dieet gaat, is het eerste wat ze zeggen: 'Geén groenteburgers.' (lacht) Falafel is veel beter.»

HUMO Nog een quizvraag: heeft een kat of een hond de grootste ecologische voetafdruk?

COOLS «De hond. Die is gemiddeld veel groter.»

DE GHELDERE (bladert door de enquête) «Maar 29 procent van de Vlamingen koopt tweedehandskledij. Interessant, want de kledingindustrie is goed voor 3.990 miljoen ton koolstofdioxide per jaar, en het vliegverkeer voor 830 miljoen ton. Kleding is vijf keer vervuilerder dan alle vliegtuigen samen, omdat de consumptie de laatste vijftien jaar verduubbeld is.»

HUMO Mevrouw Dua, het zal u als Gentse groene plezieren dat 65 procent van de Vlamingen autovrije stadscentra wil.

DUA «Zélf's Siegfried Bracke is daar nu voor (lacht).»

COOLS «De resultaten van de vragen over mobiliteit zijn vooral interessant omdat ze een conflict blootleggen: mensen zijn bezorgd, maar ze blijven vrolijk met de auto rondrijden.»

HUMO 66 procent wil lagemisssiezones, 50 procent wil rekeningrijden, maar een grote meerderheid rijdt elke dag met de auto. Is dat niet hypocriet?

DUA «Er zijn drie problemen. De lintbebouwing en de versnipperde woonkernen zijn het gevolg van een fout beleid dat we nu moeilijk kunnen rechtzetten. Daarnaast hebben veel mensen onvoldoende alternatieven op het vlak van openbaar vervoer: ook daarin moet zwaar geïnvesteerd worden. En ten slotte zijn er de salarisswagens. Zelfs de OESO zegt dat ons model onverantwoord is. Waarom zou je de trein nemen als je een tankkaart hebt?»

HUMO Uit principe? Ik heb een tankkaart, maar ik neem zo vaak als ik kan de trein.

DE GHELDERE «Ik ook. Wij hebben twee wagens thuis, één elektrische en één op fossiele brandstof, maar ik neem vier keer per week de bus omdat ik geen tijd heb om altijd de auto te nemen. In de bus kan ik lezen of mijn dossiers voorbereiden.»

HUMO Vandaag stond in de krant dat elektrische wagens het klimaat niet zullen redden.

DE GHELDERE «Natuurlijk niet, maar ze zijn altijd beter dan wagens die op fossiele brandstof rijden. Een Nederlands onderzoek uit 2015 heeft aangetoond dat, als je de volledige levenscyclus in aanmerking neemt, elektrisch rijden altijd voordeliger is. Zelfs als je op grijze stroom rijdt. Het is natuurlijk beter om groene stroom te tanken, maar als je op diesel rijdt, heb je die keuze niet.»

HUMO Klopt het wat mevrouw Dua zegt: is mobiliteit de moeilijkste knoop om te ontwarren?

DE GHELDERE «Ja. We hebben op technisch vlak alles om het probleem morgen op te lossen, maar de wil ontbreekt. Bepaalde automerken hebben hun ontwikkeling van elektrische modellen zelfs terugged Schroefd. Ik zeg u klaar en duidelijk: BMW wordt het nieuwe BlackBerry.»

HUMO Nog een straf cijfer: 96 procent van de Vlamingen heeft nog nooit een deelauto of deelfiets gebruikt.

COOLS «Omdat iedereen thuis twee auto's heeft staan.»

DE GHELDERE «Autodelen is nochtans de toekomst. Alle producenten zijn verdienmodellen aan het ontwikkelen waarbij ze geen auto's meer verkopen, maar met een abonnementsformule auto's verhuren. Je betaalt dan per afgelegde kilometer. Tesla staat het verst: hun Model 3 is gebouwd om gedeeld te worden. Binnen een jaar zullen ze ook volledig autonoom kunnen rijden. Er komt een moment waarop je geen Tesla meer kunt kopen: je roept er één op met een app. Die brengt je naar je bestemming en rijdt dan zelf naar de volgende klant.»

HUMO Een beschamend cijfer: 25 procent van de Vlamingen die op minder dan vijf kilometer van hun werk wonen, neemt toch de auto.

DE GHELDERE «Er is een boutade: de Vlaming gaat zelfs naar de bakker met de auto. Maar dat is een vermoeiend cliché: als je in een jaar tijd tien keer met de auto pistolets gaat kopen, veroorzaakt je hoogstens een beetje vervuiling en een beetje file. Veel belangrijker is het totale aantal kilometers dat je elk jaar aflegt, en je totale uitstoot. In Kopenhagen leggen ze meer kilometers af met de fiets dan met de auto. Het is er vanzelfsprekend, ook al is het weer er slechter dan hier, maar ze hebben zwaar geïnvesteerd in fietssnelwegen.»

DUA «Je ziet in de steden wel een kentering. In Gent is het aantal fietsers met 40 procent gestegen.»

Elektrisch vliegen

HUMO Het is bekend dat het vliegverkeer een zware druk legt op het klimaat.

COOLS «Daar beweegt niets. De vliegtuigmaatschappijen hebben zichzelf nu targets opgelegd, maar het blijft onvoorstelbaar dat de trein duurder is dan het vliegtuig. Dat zou je pas kunnen verantwoorden wanneer vliegtuigen elektrisch vliegen.»

DE GHELDERE «Het zit eraan te komen. Over tien à vijftien jaar vliegen we wellicht transcontinentaal elektrisch, nog eens tien jaar later intercontinentaal. In Noorwegen mogen vanaf 2040 alleen nog elektrische vliegtuigen landen.»

HUMO De Vlamingen hebben wel vragen bij goedkope tickets naar Barcelona, maar ze willen zich er niet naar gedragen: ze kiezen een vliegvakantie boven een fietsvakantie in eigen land. Waar bent u op vakantie geweest?

DE GHELDERE «Corsica. Dus ja, met het vliegtuig.»

DUA «Ik ook naar Frankrijk, maar met de auto.»

COOLS «Ik heb een Interrail-ticket gekocht en ben met de trein naar de bergen gegaan, naar Oostenrijk en Zwitserland.»

DUA «Mijn universiteit heeft een lijst met rode, oranje en groene steden. De groene steden zijn perfect bereikbaar met de trein: als je toch het vliegtuig neemt, wordt je ticket in principe niet terugbetaald.»

DE GHELDERE «Ik moest een paar weken geleden naar Kopenhagen. Ik wilde met de trein gaan, maar dat had me 760 euro gekost en ik zou 24 uur onderweg geweest zijn. Een vliegticket kostte 35 euro, dat was meer dan twintig keer goedkoper.»

DUA «Ik ben niet roomser dan de paus, ik bezoek ook graag steden, maar op den duur krijg je toch gewetenswroeging. En het is nog altijd onbegrijpelijk dat het vliegverkeer keer op keer buiten de klimaatakkoorden wordt gehouden. En kerosine wordt niet eens belast.

»We moeten ook af van het idee dat het een basisset is om op elk moment naar om het even waar te mogen vliegen. Ook aan de universiteit zweren te veel collega's bij persoonlijke contacten. Er worden veel onnodige congressen georganiseerd.»

DE GHELDERE «In de bedrijfswereld heb je ook veel nutteloze verplaatsingen. Ik heb vorig jaar ongelofelijk veel gevlogen, vaak om één dag in een muette vergaderzaal naar lelijke powerpointpresentaties te kijken. Gelukkig begint videoconferencing eindelijk ergens op te lijken, haarscherp en zonder vertraging.»

HUMO Een laatste eigenaardigheid uit de enquête: 54 procent vindt dat de overheid vliegtickets duurder moet maken, maar slechts 40 procent wil die meerprijs ook betalen.

DE GHELDERE «Mensen zijn er klaar voor. Het doet denken aan het rekeningrijden in Stockholm. Ze hebben het daar heel slim aangepakt. Vóór de invoering was 70 procent van de mensen ertegen. Vervolgens hebben ze een proefproject opgezet, dat vanaf de eerste dag een positief effect toonde. Toen het project werd stopgezet, stond iedereen weer in de file en een nieuwe peiling toonde dat iedereen vóór rekeningrijden was. Het geklaag over het circulatieplan in Gent hebben we tot in Leuven gehoord. Maar de partij die het heeft ingevoerd, heeft wel de verkiezingen gewonnen.»

DUA «Het verzet kwam vooral van mensen die in verkavelingen buiten de stad wonen en vinden dat ze tot aan de winkeltalages moeten kunnen rijden.

»De overheid kan maatregelen opleggen, maar mensen moeten ook hun routine veranderen. Dat lukt bij de ene makkelijker dan bij de andere. Ik herinner me de allereerste keer dat ik als minister in het parlement over de klimaatopwarming sprak. Niemand lag daar toen van wakker, en al zeker de liberalen niet. Het bewustzijn is intussen veel groter, maar ik denk dat veel mensen volharden in de ontkenning omdat de problemen zo groot zijn. Dan moeten ze niet nadenken over hoe ze hun gedrag moeten aanpassen.»

DE GHELDERE «An inconvenient truth. Een ongemakkelijke waarheid. Eigenlijk heb ik de titel van de documentaire van **Al Gore** pas achteraf ten volle begrepen.»

Dit artikel staat in:
HUMO van dinsdag 20 november
Lees alle reportages →